

گردشگری دسترس پذیر گردشگری عادلانه

آرزو کیهان
روزنامه نگار

کم نیست شمار مسافرانی که مشکلات دسترسی را تجربه می‌کنند؛ برای مثال افرادی که دارای معلولیت‌های جسمی یا حسی هستند، افراد مسن و شاید کمی ناتوان، زنان باردار، خانواده‌هایی با کودکان کوچک و افرادی که دارای بیماری مزمن یا موقت هستند هر کدام به نحوی با مشکلاتی در این زمینه روبه‌رو می‌شوند. از سوی دیگر امروزه درصد بالایی از گردشگران را افراد مسن تشکیل می‌دهند زیرا به میزان کافی پس‌انداز و زمان فراغت برای سفر دارند. اما برای حضور این گروه از جامعه در سایت‌های گردشگری از هر نوع، باید زیرساخت‌های مناسب فراهم شود؛ از جمله، مناسب‌سازی محل عبور از خیابان‌ها، مناسب‌سازی وسایل حمل و نقل، مناسب‌سازی هتل‌ها و...

- وب سایت‌هایی برای معرفی مراکز توریستی قابل دسترس که در آن اطلاعات صحیحی درباره میزان و سطح در دسترس بودن مقاصد گردشگری ارائه شده باشد.
  - وسایل حمل‌ونقل مناسب
  - رستوران، کافی شاپ و سایر مکان‌های عمومی قابل دسترس
  - خیابان‌ها و پیاده‌روهای همسطح و با شیب کم که در مسیر اینگونه توریست‌ها قرار بگیرد
  - سرویس بهداشتی عمومی مناسب
  - ایستگاه‌هایی برای ارائه خدماتی مانند فروش، تعمیر یا کرایه ویلچر، واکر، تجهیزات جانبی وسایل کمک حرکتی، سمعک و...
- با فراهم شدن این امکانات بدون شک معلولان زیادی می‌توانند براحته همچون دیگر افراد سالم جامعه از مکان‌های جذاب در سفرشان دیدن کرده و احساس خوشایندی داشته باشند.

این دسته از افراد جامعه بسیار مشکل است، اما این نوع از گردشگری تمامی این مشکلات را مرتفع خواهد کرد.

تاریخچه

با رشد کامل جنبش حمایت از حقوق معلولان از اواسط تا اواخر دهه ۱۹۰۰، دیدگاه سنتی که بر ناتوانی و آسیب‌های افراد و مداخلات پزشکی برای رفع آن آسیب‌ها تمرکز داشت، به طور قابل توجهی به چالش کشیده شد. مدل اجتماعی ناتوانی که به تازگی پدیدار شده، فرض می‌کند محیط‌های اجتماعی که انواع مختلفی از موانع را بر افراد دارای نقص تحمیل می‌کند نیز بر روند معلولیت مؤثر است، به همین دلیل بهتر است تسهیلاتی برای این گروه خاص در نظر گرفته شود. بر اساس قوانین تعیین شده توسط کمیسیون اروپا، امکاناتی از این دست باید در اختیار این گروه از گردشگران قرار گیرد:

دارد. دسترس‌پذیری، رکن اساسی سیاست‌های گردشگری پایدار و مسئولانه است و این نوع از گردشگری می‌تواند پاسخگوی نیازهای گروه‌های خاص گردشگران باشد. این ویژگی از ضروریات حقوق بشر به شمار می‌رود. همچنین سازمان گردشگری بین‌المللی، این شرایط را فرصت طلایی برای کسب و کارهای این صنعت می‌داند تا با در نظر گرفتن نیاز این افراد و لحاظ کردن آن در محصولات و خدمات خود درآمد بیشتری کسب کنند.

هدف این نوع توریسم، ترویج گردشگری دسترس‌پذیر به‌عنوان ابزاری برای کاهش تبعیض در زندگی افراد معلول و کم توان است و این موجب ترویج مشارکت اجتماعی وسیع‌تر آنان در سطوح بین‌المللی می‌شود. دسترسی فیزیکی به حمل‌ونقل عمومی، بازدید از مقاصد گردشگری، اقامت در هتل و دیگر مکان‌ها و جاذبه‌ها برای

صنعت گردشگری مدام در حال تحول است، هر از گاه، با گردشگری جدیدی روبه‌رو می‌شویم که پاسخگوی قشر خاصی از جامعه خواهد بود. گردشگری دسترس پذیر، از این دسته است. گردشگری دسترس پذیر، تضمین می‌کند که مردم بدون در نظر گرفتن محدودیت‌های فیزیکی، ناتوانی‌های جسمی یا سنی به مقاصد گردشگری و خدمات آن دسترسی داشته باشند.

این نوع از گردشگری توسط کمیسیون اروپا ارائه و طی سال‌های گذشته ارتقا یافته است. آمارهای سازمان بهداشت جهانی نشان می‌دهد، ۱۵ درصد جمعیت جهان را افراد با معلولیت خاص تشکیل می‌دهند. به همین دلیل ایجاد زیرساخت‌های قابل استفاده برای معلولان بسیار مهم است. بیشتر اوقات، نبود دسترسی‌های لازم، تأثیر مستقیم و منفی بر تعداد گردشگران و کیفیت مقاصد و محصولات گردشگری

مرجان قندی / تا پیر نشدی باید سفر بروی، با بچه سفر رفتن سخت است، بعد از آن تصادف لعنتی سفر رفتن آروم شده و... جمله‌هایی است که هر از گاهی از کسانی می‌شنویم که به دلیل شرایطشان، سفر رفتن برایشان دشوار یا حتی غیرممکن است. اما حالا در دنیا، این موضوع تعبیر دیگری پیدا کرده: ایجاد عدالت برای برخورداری از امکانات گردشگری برای همه. یعنی باید شرایط سفر طوری مهیا شود که افراد با هر شرایطی - هر قدر هم محدودکننده باشد - بتوانند سفر کنند. به عبارتی، این شرایط افراد نیست که اهمیت دارد، ایجاد شرایط سفر برای همه، دارای اهمیت و یک مسئولیت است که مغفول مانده. این شامل مناسب‌سازی مراکز اقامتی، فضاهای شهری و گردشگری و همچنین ایجاد امکانات مناسب هنگام سفر با انواع وسایل حمل و نقل برای افراد کم توان (از جمله معلولان، سالمندان و زنان باردار) است. گردشگری دسترس‌پذیر یا گردشگری برای همه در حال اجرا در بسیاری از کشورهاست. گردشگری دسترس‌پذیر رویدادی است که به مسائل و مشکلات یک‌سوم جمعیت جهان که به دلیل شرایط خاص نمی‌توانند سفر بروند می‌پردازد. در این نوع گردشگری با فراهم کردن تسهیلات مورد نیاز افراد معلول، افراد مسن، زنان باردار و کودکان، این امکان ایجاد می‌شود تا همه بتوانند از امکانات گردشگری به‌صورت عادلانه و با حفظ کرامت خود بهره ببرند.

دبیر میز گردشگری دسترس‌پذیر معلولان و سالمندان وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی در گفت‌وگو با «ایران» مطرح کرد

یزد، کیش و شیراز سه مقصد گردشگری دسترس‌پذیر در کشور

گردشگری برای همه

شده افقی را ترسیم کرده‌ایم که ظرف ۳ تا ۴ سال آینده شرایط طوری باشد که تغییر نگرش مثبتی نسبت به افراد دارای معلولیت در جامعه ایجاد شود، چون این موضوع مهمی در بحث گردشگری است که تاکنون کمتر به آن توجه شده است. مرحله بعد اضافه شدن شهرهایی با برند گردشگری دسترس‌پذیر است که بتوانند تمام خدمات و محصولات را به‌گونه‌ای آماده کنند که همه افراد فارغ از محدودیت‌های جسمی و ذهنی خود بتوانند از آنها استفاده کنند. وقتی این اتفاق بیفتد مشکلات دیگر هم کم کم مرتفع می‌شود و ما در صنعت گردشگری پذیرای افراد کم توان از اقصی نقاط دنیا خواهیم بود.

پیشرفت ۷۰ تا ۸۰ درصدی در مراکز اقامتی و تفریحی این شهر بودیم. مدیرعامل انجمن گردشگری معلولان خاطرنشان کرد: گردشگری برای افراد دارای معلولیت و سالمندان نوعی درمان محسوب می‌شود. این افراد گردشگری و سفر را به‌عنوان تفریح نمی‌دانند؛ بلکه این اتفاق برای فرد معلول حکم بازآوری و بازپروری روحی دارد و می‌تواند او را به خودباوری برساند. شیخ‌قزایی افزود: برای تحقق گردشگری معلولان در کشور ابتدا باید آموزش‌های لازم ارائه شود تا افراد جامعه معلولیت را بشناسند و از نحوه برخورد با افراد دارای معلولیت آگاه باشند. در این ۸ ماه که این میز در معاونت گردشگری فعال

آن شیراز به عنوان سومین شهر، کاندیدا شده این طرح هستند که شیراز برای شش ماه آینده باید اقدامات خود را نهایی کند. یزد با همکاری و تعامل مستمر نهادهای بخش خصوصی و دولتی موفق شده گام‌های اساسی در این زمینه بردارد و خدماتی همچون رمپ در ورودی اقامتگاه‌ها و مراکز گردشگری، اتاق مخصوص معلولان و افراد کم‌توان در هتل‌ها و سرویس‌های بهداشتی فرنگی مجهز به زنگ هشدار در تمام اماکن گردشگر محور را در بسیاری از مراکز اقامتی و گردشگری استان ارائه کند. همچنین در بازدیدی که طی دو هفته گذشته از ارزیابی خدمات گردشگری دسترس‌پذیر کیش انجام شد، شاهد

تشکیل میز گردشگری دسترس‌پذیر براساس دستورالعملی از طرف عزت‌الله ضرغامی، وزیر میراث فرهنگی و گردشگری دولت سیزدهم به منظور توسعه گردشگری سالمندان و افراد دارای معلولیت و بهره‌مند شدن از ظرفیت‌های انجمن‌های مختلف و افراد غیر دولتی به وجود آمد. طی این مدت اقدامات مؤثری در این زمینه انجام شد که مهمترین‌شان طراحی سه شهر با برند گردشگری دسترس‌پذیر برای جامعه هدف بود. شیخ قزایی با اشاره به شروع فعالیت این میز از خرداد ماه تصریح کرد: سه شهر گردشگری دسترس‌پذیر برای جامعه هدف طراحی شده که نخستین شهر، یزد، سپس کیش و پس از

با روی کارآمدن دولت سیزدهم ۷ میز در معاونت گردشگری تشکیل شد که یکی از آنها میز گردشگری دسترس‌پذیر معلولان و سالمندان است. اعضای این میز مجموعه‌ای از مدیران و افراد برجسته انجمن‌های مرتبط با معلولان هستند و به‌صورت تخصصی به این موضوع می‌پردازد و در تلاشند تا اقدامات مؤثری در این زمینه انجام دهند. محمد اسماعیل شیخ‌قزایی، دبیر میز گردشگری دسترس‌پذیر معلولان و سالمندان وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی در گفت‌وگو با «ایران» درخصوص هدف از تشکیل این میز و اقدامات انجام شده در چند ماه اخیر می‌گوید: بحث

